

ERGENLERDE PSİKOLOJİK BELİRTİLERİN İNCELENMESİ: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ

INVESTIGATION OF PSYCHOLOGICAL SYMPTOMS IN ADOLESCENTS: ADIYAMAN SAMPLING

İbrahim YERLİKAYA¹

Başvuru Tarihi: 12.07.2019 Yayına Kabul Tarihi: 20.01.2020 DOI: 10.21764/maeuefd.591324

(Araştırma Makalesi)

Özet: Her makalenin başında Türkçe ve İngilizce özeti Bu araştırmanın birinci amacı, ergenlerin psikolojik belirtilerinde spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma durumlarının yordayıcı olup olmadığını incelemektir. İkinci amacı, ergenlerin düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal desteğe göre psikolojik belirtilerinde fark olup olmadığı ve üçüncü amacı ise, cinsiyete göre, psikolojik belirtilerinin fark gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Veriler Kısa Semptom Envanteri, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile elde edilmiştir. Veriler regresyon analizi ve ilişkisiz örneklem için t testi ile analiz edilmiştir. Araştırmada ergenlerde anksiyete, olumsuz benlik ve somatizasyon boyutları “spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma” yordayıcıları tarafından anlamlı olarak yordanırken; depresyon boyutu bu değişkenlerden sadece internet kullanım süresi ile; düşmanlık boyutu ise sadece spor etkinliklerine katılım ve internet kullanım süresi tarafından yordandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ergenlerin psikolojik belirtilerinden anksiyete, depresyon, somatizasyon, olumsuz benlik ve düşmanlık boyutlarında düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal desteğe göre yüksek algılanan sosyal destek alanların lehine anlamlı bir fark gözlenmiştir. Psikolojik belirtilerden anksiyete, depresyon ve somatizasyon boyutlarında erkeklerin lehine cinsiyete göre anlamlı bir fark gözlenirken; olumsuz benlik ve düşmanlık boyutlarında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Anahtar Sözcükler: *Psikolojik belirtiler, sosyal destek, ergenler.*

Abstract: The first aim of this study was to investigate whether duration of participation in sports activities, duration of internet use, healthy nutrition and hopefulness for the future predictors of psychological symptoms of adolescents. The second aim is to determine whether there is a difference in the psychological symptoms of adolescents according to the perceived social support at low and high levels, and the third aim is to determine whether the psychological symptoms differ according to gender. Data were obtained by Brief Symptom Inventory, Perceived Social Support Scale and Personal Information Form. Data were analyzed by regression analysis and t test for unrelated samples. The anxiety, negative self and somatization dimensions of adolescents were significantly predicted by the predictors of duration to participate in sports activities, internet usage time, healthy nutrition and hopefulness for the future. It is concluded that depression dimension is predicted only by internet usage period and hostility dimension is only predicted by participation in sports activities and internet usage period. There is a significant difference between the psychological symptoms of adolescents in terms of anxiety, depression, somatization, negative self and hostility in favor of those who receive high perceived social support compared to low and highly perceived social support. In terms of anxiety, depression and somatization, there was a significant difference in terms of gender in favor of boys. There was no significant difference in negative self and hostility dimensions.

Keywords: *Psychological symptoms, social support, adolescents.*

¹Doç. Dr. İbrahim YERLİKAYA, Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, iyerlikaya@adiyaman.edu.tr, ORCID NO: 0000-0002-1535-7112

Giriş

Ergenlik dönemi bireyin hızlı fiziksel, duygusal, sosyal, bilişsel gelişimlerle birlikte yeni fikirler ve hedefler oluşturduğu ve çeşitli duyguları farklı yoğunluklarda hissettiği bir gelişim dönemidir. Böylesi bir gelişim dönemi bireyin birtakım psikolojik sorunları daha sık ve yoğun bir şekilde yaşamasına yol açabilir (Kim, 2003). Bir başka ifade ile ergenlik dönemindeki gelişimsel değişiklikler yeni durumlar oluşturduğundan bireyleri psikolojik açıdan daha korunmasız kılabilir (Kulaksızoğlu, 2004). Bu nedenle ergenler birçok duygusal sorun ile başa çıkmak durumunda kalabilir ve çeşitli psikolojik belirtiler gösterebilir. İlgili alanyazında bu psikolojik belirtiler genellikle “anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve düşmanlık” boyutlarında ele alınmaktadır. Anksiyetel Eğitim ve Psikolojik Sözlüğü’ne (2012) göre *depresyon*, bireylerde ruhsal çöküntü olarak yaşanan bir bozukluk; *anksiyete* kaynağı doğrudan bilinmeyen, tehlike ya da bekleyişin yarattığı tedirginlik; *somatizasyon* belli bir bedensel bozukluğu düşündüren; ama tıpsal muayeneler ve analizler sonucunda genel bir tıpsal bozukluktan, organik bir durumdan ya da başka bir bozukluktan kaynaklandığı belirlenemeyen; buna karşılık ruhsal etkenlerle ilişkili olduğu konusunda açık ipuçları bulunan belirgin fiziksel belirtilerle tanımlanan ruhsal bozukluk; *düşmanlık*, engel oluşturan kişi ya da kişilere zarar verme; ondan ya da onlardan kaçınma, ona ya da onlara acı çektirme isteği eşliğinde gelişen inatçı öfke ve içerleme duygusu olarak tanımlanmaktadır. Son olarak, *olumsuz benlik* kavramı ise bireyin kendini diğerlerinden yetersiz, eksik, suçlu veya değersiz hissetme gibi belirtiler şeklinde gözlemlenmektedir (Düzgün, 2003).

İlgili alan yazında hem dünyada hem de Türkiye genelinde söz konusu bu psikolojik belirtilerin ergenlerde daha sık gözlemlendiği ve günün koşullarına bağlı olarak daha karmaşık hale geldiği vurgulanmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2011). Bu psikolojik belirtiler ergenlerde farklı düzeylerde görülmekte ve sıklığı değişebilmekle birlikte; depresif belirtiler ve anksiyetenin ergenlerde en sık gözlenen psikolojik sorunlar arasında yer aldığı belirtilmektedir (Aydın, 2015; Yenigün, 2019). 2004 yılında yapılan Türkiye Hastalık Yüklü Araştırması sonuçları da, Türkiye’de ergenlerin %11’inde klinik müdahale gerektiren psikolojik rahatsızlıkların olduğunu ortaya koymaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2006). Psikolojik belirtilerin ergenler arasındaki yaygınlığı dikkate alındığında; ergenlerin riskli durumlar karşısında yaşayabilecekleri psikolojik belirtileri önleyebilecek olası koruyucu faktörleri belirlemek önemlidir.

Ergenlerin yaşamındaki riskleri azaltan ya da ortadan kaldıran, sorun karmaşık hale gelmeden müdahale ederek soruna etkili bir şekilde yaklaşmayı sağlayan koruyucu faktörler kişisel, ailesel ve sosyal açılardan çeşitlendirilebilir; ancak bu çalışma kapsamında koruyucu faktörler ergenler için “spor, beslenme, sağlıklı internet kullanımı ve geleceğe ilişkin umutlu olma” ile ilişkilendirilmiştir. Bu koruyucu faktörlerin seçilmesinde ergenler üzerinde etkili olduğu düşünülen bu faktörlerin sıklıkla ele alınması etkili olmuştur. Aşağıda ergenlerdeki psikolojik belirtiler ve “spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma” gibi durumlar ve bu durumların ergen yaşamı açısından önemi ilgili alan yazın kapsamında genel hatları ile incelenmiştir:

Ergenlerde psikolojik belirtiler ve “spor etkinliklerine katılma, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma” durumları. Ergenlik döneminde yaşanan psikolojik belirtiler ergenin sosyokültürel çevresi ve kişisel özellikleri bağlamında değişiklikler gösterse de genel olarak bu dönemde hem çeşitli hem de belirgin düzeyde değişen farklı duygular yaşanabilmektedir. Örneğin, Boman (2003) öfke veya düşmanlığın çocuklar ve ergenlerde görülme düzeyinin arttığını belirtmektedir. Çocuk Ruh Sağlığı Raporu’na göre ise (2017) akıllı telefonlar ve sosyal medya, madde kullanımı ve istismarı, anksiyete ve depresyon, dikkat eksikliği ve hiperaktivite, psikotik epizodlar ve şizofreni, intihar ve kendine zarar verme gibi durumlar ergenler için bir risk alanı olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, ergenin spor etkinliklerine katılması, sağlıklı beslenmesi ve geleceğe ilişkin umutlu olması bu dönem açısından koruyucu faktörler arasında değerlendirilirken; internet kullanım süresi de ergenin yaşamını etkileme düzeyi açısından risk faktörleri arasında değerlendirilebilir. Koruyucu faktörlerden olan spor faaliyetleri, bireylerin kendilerine güven, karşılıklı dayanışma ve sosyal davranışlarda dürüstlük gibi değerleri elde etmesini ve geliştirmesini sağlayan etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Spor İstatistikleri, 2007). Tanımda da belirtildiği üzere, spor hem fiziksel ve sosyal hem de duygusal iyi oluş üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Sporun yanı sıra ergenin sağlıklı beslenmesi onun ruh sağlığı ile de sıkı bir ilişki içindedir. Spor ve psikolojik belirtiler döngüsel bir nedensellik içerisinde karşılıklı olarak birbirlerini etkilemekte ve birbirlerinden etkilenmektedirler. Örneğin, Topaktaş (2015) düzenli spor yapmamanın ergenin ruh sağlığı açısından bir risk olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca spor yapan çocuk ve gençlerin daha olumlu benlik değerlendirmesi yapabildikleri vurgulanmaktadır (Kırımoğlu, Çokluk & Yıldırım, 2013). Türkiye Sağlık Araştırması (TÜİK, 2016) sonuçlarına göre, obez gençlerin oranı 2014 yılında

önceki yıllara göre azalma göstermiş ve kız ergenlerde obezite erkek ergenlere göre daha fazla görülmeye başlanmıştır. Aynı zamanda, ergenlerin geleceğe ilişkin umutlu olma durumu olumlu ruh sağlığı ile yakından ilişkilidir. Örneğin, Yaşam Memnuniyeti Araştırmasına göre (TÜİK, 2016) gençlerin gelecekte umutlu olma durumları 2014 yılında %78 iken 2015 yılında %83'e yükselmiştir ve genç erkekler 2015 yılında %83,1 oranında geleceklerinden umutlu iken, genç kadınlarda bu oran %82,9 olarak bulunmuştur. Bu koruyucu faktörlerin yanı sıra risk faktörlerinden biri olarak ele alınan internet kullanım süresi de ergenin ruh sağlığında belirleyici bir role sahiptir. Örneğin, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2017) tarafından 2004-2017 yılları arasında yapılan bir araştırmaya göre 16-24 yaş grubunda 2004'te internet kullanım oranı % 26,6; 2013 yılında % 68,7; 2016 yılında % 84,3 ve 2017 yılında ise % 87,2'ye kadar yükselmiştir. İnternet kullanımındaki bu artışı tamamıyla olumsuz olarak değerlendirmemek gerekiyorsa da olası risklerin de göz önünde bulundurulması gerçeğini ortaya koymaktadır.

Ergenlerde psikolojik belirtilerin “spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma” durumları olan ilişkisi ergenin bu durumları yaşamına ne düzeyde dâhil edebildiği ile açıklanabilir. Örneğin, internet kullanımı bireyin yaşamdaki sorumluluklarından kaçma şeklinde olup odak noktası haline geliyorsa, internet kullanımının gerçekleşmediği zamanlarda kişi kendini oldukça gergin, huzursuz hissediyorsa ve sosyal ilişkileri bu durumdan zarar görüyorsa internet kullanımı bireyi olumsuz yönden etkilemeye başlamıştır (Chou & Hsiao, 2000) denilebilir ve bu bir risk durumu oluşturabilmektedir. Başdaş (2018) da ergenler üzerinde yaptığı çalışmada problemlerle internet kullanımının ergenin hem okul hem de aile ve arkadaş ilişkilerinde çeşitli problemlere yol açtığını ve ergenlerde psikolojik belirtilerin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, ergenlerde depresyon ve anksiyete gibi psikolojik belirtilerin internet bağımlılığını yordadığı görülmüştür. (Ferlibaş, 2019). Taş (2019) da psikolojik belirtileri azaltmak amacıyla ergenlere uygulanan psiko-eğitim programının internet bağımlılığı üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Ergenlerde psikolojik belirtiler ve düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal destek.

Ergenlik döneminde bireyin ruh sağlığının koruyucu faktörlerle desteklenmesi ve olası risk faktörlerinin de azaltılması veya tamamen ortadan kaldırılmasında bireyin sosyal destek kaynaklarının olumlu etkisi önemlidir. Brofenbrenner'in (1986) biyososyoekolojik yaklaşımından hareketle, bireylerin davranışlarında aile-arkadaş-okul-kurumlar ve toplum-kültür bağlamında

belirleyici faktörler olduğu üzerinde durulmaktadır. Akın ve Ceyhan (2005) sosyal desteğin ergenin psikolojik sağlığı için önemli olduğunu ve bu desteğin psikolojik, sosyal, ekonomik bir ihtiyaç olduğuna dikkat çekmektedirler. Bununla birlikte, ergenlerle yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde sosyal destek ile psikolojik belirtiler arasında olumsuz (Barrera, Fleming & Khan, 2004; Davidson, 2008; Doğan, 2008) ve psikolojik uyum ile sosyal destek arasında olumlu ilişki tespit edilmiştir (Rueger, 2010). Aynı zamanda, ergenlerdeki depresyon ile sosyal destek arasında olumsuz (Eldeliklioğlu, 2006) ilişki saptanırken; Yıldırım (2004) tarafından yapılan bir araştırmaya göre düşük sosyal destek algısına sahip ergenlerde depresyon, yalnızlık, özgüven eksikliği, stres, kaygı, psikosomatik semptomlar ve uyum sorunu yaşama olasılıkları yüksek sosyal destek algısına sahip ergenlere kıyasla daha yüksektir. Ayrıca, madde kullanımı, suça yönelik davranışlar, kaygı ve olumsuz duygulanım düşük düzeyde sosyal destek ile ilişkili bulunmuştur (Friborg, Hjemdal, Rosenvinge & Martinussen, 2003; Holt & Espelage, 2005; Mason, 2004). Demirtaş (2007) aileden algılanan sosyal destek düzeyleri ile genel sosyal destek düzeyleri arttıkça stresle başa çıkma düzeylerinin de arttığını; Lee, Koeske & Sales (2004); Zahanga & Goodson (2011) yüksek düzeyde algılanan desteğin düşük uyum problemleri ve psikolojik sorunlarla ilişkili olduğunu belirtmektedirler. Bununla birlikte, Topaktaş (2015) da algılanan sosyal desteğin ergenlerde psikolojik belirtileri azalttığı ve gelecek beklentilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Ergenlerde psikolojik belirtiler ve cinsiyet. Ergenlik döneminde cinsiyete özgü farklı değişimler söz konusu olduğundan yaşanan psikolojik belirtilerin de farklılaşması anlaşılabilir bir durumdur. Akdemir & Çetin (2008) erkek ergenlerde en çok görülen psikiyatrik tanılarının yıkıcı davranım bozuklukları, anksiyete bozuklukları, duygudurum bozuklukları ve mental retardasyon; kız ergenlerde görülenlerin ise duygudurum bozuklukları, anksiyete bozuklukları, yıkıcı davranım bozuklukları ve mental retardasyon olduğu belirlenmiştir. Genel olarak incelendiğinde, Saföz-Güven ve Güçray (2009) psikolojik belirtilerin kız ergenler arasında daha yaygın olduğunu belirtmişlerdir. Spesifik olarak ise, depresyon (Clark ve diğ., 2007; Coelho, Martins & Barros, 2002; Hankin, Mermelstein & Roesch, 2007; Riuttala, 2006; Takakura & Sakihara, 2000), anksiyete (Essau, Conradt ve Petermann, 2000; Letcher, 2005; Palapattu, Kingery & Ginsburg, 2006; Puskar, Sereika & Haller, 2003), somatizasyon (Aarq ve diğ., 2001; Kirkcaldy, Siefen & Furnham, 2003) gibi psikolojik belirtilerin kız ergenlerde daha sık gözlemlendiği belirtilmiştir. Aynı zamanda, depresif kadınlar kilo kaybı, uyku problemleri, psikomotor retardasyon gibi

psikosomatik belirtiler göstermekle birlikte (Carter ve diğ., 2000; Kornstein ve diğ., 2000; Silverstein, 2002) depresif erkeklere kıyasla kendilerini daha suçlu hissetme, daha düşük beden memnuniyeti yaşamaktadırlar (Carter ve diğ., 2000). Güven (2008) kız ergenlerin “Kısa Semptom Envanteri”nden aldıkları puanlar ve stres düzeylerini erkeklerden daha yüksek aynı zamanda kız ergenlerin öznel iyi oluşlarını erkek ergenlerden daha düşük olduğunu belirtmiştir.

Araştırmanın Gerekçesi ve Amacı

Ergenlik gelişim dönemleri açısından bireydeki değişimler ve bu değişimlerin yarattığı sonuçlar açısından riskli bir dönemdir. Yukarıda sunulan araştırma sonuçları bu dönemdeki bireylerin psikolojik sağlığının alan uzmanları tarafından araştırılması, incelenmesi ve sonucunda müdahale edilmesi gerektiren durumlara işaret etmektedir. Bireyin sağlıklı beslenmesinden geleceğe umutla bakıp bakmamasına kadar birçok durumu da içerecek şekilde izlenmesi ve olası risklere karşı korunması ve önleyici tedbirlerin alınması, gerek bireysel gerekse de toplumsal sorunların büyümeden çözülmesine fırsat sağlayabilecektir. Özkara (2010) ergenin dengeli bir tutum içinde hem kendi hem de toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir psikolojik sağlığa sahip olması gerektiğini vurgular. Bu sebeple bu dönemde ergenlere yönelik ruh sağlığı araştırmalarının yapılması bu alanda çalışan araştırmacı ve uygulamacılara rehberlik edebilecektir. Türkiye’de ergenlerin psikolojik belirtilerinin çeşitli değişkenlerle birlikte ele alındığı birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Ancak, spesifik olarak Adıyaman’da yaşayan ergenler üzerinde bu belirtilerin incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu motivasyonla ve Adıyaman örnekleminin araştırmacı açısından kolay ulaşılabilir bir örneklem olması çalışmanın bu bölgede yapılmasını sağlamıştır. Adıyaman’daki ergenlerde gözlenen psikolojik belirtilerin ne durumda olduğu ve diğer değişkenlerle nasıl ilişkilendirildiği özellikle bu bölgede araştırma yapmayı planlayan araştırmacılar ve uygulamacılar için önemli bir bulgu olabilir.

Buradan hareketle, bu araştırmanın amaçlarından biri, ergenlerin psikolojik belirtileri (anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, düşmanlık) üzerinde “spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma” durumlarının yordayıcı olup olmadığını incelemektir. Araştırmanın ikinci amacı, ergenlerin düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal desteğe göre psikolojik belirtilerinin (anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, düşmanlık) fark gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Araştırmanın üçüncü amacı ise, cinsiyete göre, psikolojik belirtilerinin (anksiyete, depresyon, olumsuz benlik,

somatizasyon, düşmanlık) fark gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Bu amaçlardan hareketle, sırasıyla aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

1. Spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma değişkenleri ergenlerin psikolojik belirtilerini (anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, düşmanlık) anlamlı olarak yordamakta mıdır?
2. Ergenlerde psikolojik belirtiler (anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, düşmanlık) düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal desteğe göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Ergenlerin psikolojik belirtilerinde (anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, düşmanlık) cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Ergenlerdeki psikolojik belirtilerin (anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, düşmanlık) spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma değişkenleri arasındaki yordama ilişkisini ve ilişkisiz gruplar arasında değişkenler arasındaki farkı inceleyen bu araştırmada ilişki tarama yöntemi kullanılmıştır.

Katılımcılar

Bu araştırmada katılımcıların belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme kolay erişilebilirlik, coğrafi yakınlık, belirli bir zamanda ulaşılabilirlik ya da katılmaya istekli olma gibi belirli pratik ölçütleri karşılayan hedef kitlenin üyelerinin çalışmanın amacına dahil edildiği bir örneklemedir (Dörnyei, 2007). Çalışma grubunu Adıyaman'da yaşayan ve liseye devam eden toplam 498 ergen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun 315'i (%63.3) kız, 183'ü (%36,7) erkek ergendir. Bu katılımcıların 149'u (%29.9) dokuzuncu sınıf, 123'ü(%24.7) 10. sınıf, 121'i (%24,3) 11.sınıf, 105'i (%21,1) 12. sınıf öğrencisidir. Katılımcıların anne eğitim düzeyleri incelendiğinde, 207'si (41.6) okuryazar değil, 42'si (8.4) okuryazar ama ilkökul mezunu değil, 191'i (38.4) ilkökul mezunu, 35'i (%7.0) ortaokul mezunu, 11'i (%2.2) lise

mezunu ve üstü eğitim düzeyine sahip iken 12 kişi (%2.4) anne eğitim düzeyine ilişkin herhangi bir bilgi vermemiştir. Aynı zamanda baba eğitim düzeyleri incelendiğinde, 46'sı (%9.2) okuryazar değil, 310'u (62.2) okuryazar ama ilkokul mezunu değil, 85'i (17.1) ilkokul mezunu, 39'u (%7.8) ortaokul mezunu, 5'i (%1.0) lise mezunu ve üstü eğitim düzeyine sahip iken 13 kişi (%2.6) baba eğitim düzeyine ilişkin herhangi bir bilgi vermemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri ilgili alan yazında ergenlerin psikolojik belirtilerini belirlemek üzere sıklıkla kullanılan Kısa Semptom Envanteri (KSE), bireylerin algılanan sosyal destek düzeylerini belirlemek için Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ_R) ve ergenlerin kişisel ve demografik bazı özelliklerini belirlemek amacıyla Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır.

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ_R). Yıldırım (2004) tarafından bireylerin sosyal destek düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek 50 madde ve “Aile desteği”, “Arkadaş desteği” ve “Öğretmen desteği” olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler “Bana hiç uygun değil, Bana kısmen uygun ve Bana uygun” ifadeleri ile 1-3 arasında derecelendirilmiş Likert tipi ölçek üzerinde puanlanmaktadır. Ölçek puan aralığı 50 ile 150 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek sosyal destek düzeyine işaret etmektedir. Ölçek maddelerine aile boyutu için “Bana gerçekten güvenir”; arkadaş boyutu için “Hata yaptığımda bile beni kabul eder” ve öğretmen boyutu için “Üstün, güçlü yanlarımı vurgular” ifadeleri örnek verilebilir. Ölçeğin güvenilirlik çalışması kapsamında incelenen Cronbach Alfa katsayısı ölçeğin geneli için .91; aile desteği boyutu için .83, arkadaş desteği boyutu için .91 ve öğretmen desteği boyutu için .83 olarak bulunmuştur. Test tekrar test korelasyon katsayıları ise sırasıyla .93, .81 ve .81'dir. Aynı zamanda ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında yapılan faktör analizi ve benzer ölçekler geçerliği için Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve Gündelik Sıkıntılar Ölçeği (GSÖ) alt ölçek puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu çalışmada, ASDÖ'nün iç tutarlılığını belirlemek için incelenen Cronbach Alfa katsayısı ölçeğin tamamı için .92; aile boyutu için .90; arkadaş boyutu için .88 ve öğretmen boyutu için .93 olarak bulunmuştur.

Kısa Semptom Envanteri. Derogatis (1992) tarafından geliştirilen ve Türkiye uyarlaması yetişkin ve ergenler üzerinde Şahin, Batıgün ve Uğurtaş (2002) ve Şahin ve Durak (1994)

tarafından yapılan ölçek normal örneklemlerde ve psikiyatrik ve medikal hastalarda ortaya çıkabilecek bazı psikolojik belirtileri ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek toplam 53 madde ve “anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve düşmanlık (düşmanlık)” olmak üzere beş alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler “hiç” ve “çok fazla” ifadeleri ile 0-4 arasında derecelendirilmiş Likert tipi ölçek üzerinde puanlanmaktadır. Alt ölçeklerle birlikte ölçekten Rahatsızlık Ciddiyeti (RCİ), Belirti Toplamı (BTİ) ve Semptom Rahatsızlık İndeksi (SRİ) puanları da elde edilmektedir. Ölçek puanları 0-212 aralığında yer almaktadır. Ölçeğin alt boyutlarından ve genel belirti puanının yükselmesi psikolojik belirti düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir (Şahin ve Durak, 1994). Ölçek maddelerine “Hiçbir nedeni olmayan ani korkular, yaşamınıza son verme düşüncesi, işleri bitirme konusunda kendini engellenmiş hissetme, baygınlık ve baş dönmesi, çok kolayca kızıp öfkelenme” psikolojik belirtileri açıklayan ifadeler örnek verilebilir. Ölçeğin çeşitli örneklemlerde yapılan güvenilirlik çalışmalarında genel toplam üzerinden Cronbach Alfa katsayıları .93 ile .96 arasında , alt ölçeklerin de Cronbach Alfa katsayıları depresyon .88, anksiyete .87, olumsuz benlik .87, somatizasyon .75 ve düşmanlık boyutu .76 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Şahin ve Durak (1994) tarafından yapılan geçerlik çalışmaları kapsamında ölçüt bağımlılığı çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışmaya göre alt ölçeklerin ve üç global indeks puanlarının Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ile $r=.14$, ve $r=-.34$ ($p<.001$); Boyunegicilik Ölçeği ile $r=.16$, ve $r=.42$ ($p<.001$); Strese Yatkınlık Ölçeği ile $r=.24$, ve $r=.36$ ($p<.001$); Offer Yalnızlık Ölçeği ile $r=.34$, ve $r=-.57$ ($p<.001$); Ucla Yalnızlık Ölçeği ile $r=.13$, ve $r=.70$ ($p<.001$) değiştiği gözlenmiştir. Bu çalışmada, KSE'nin içtutarlılığını belirlemek için incelenen Cronbach Alfa katsayısı ölçeğin tamamı için .96, anksiyete alt ölçeği için .86, depresyon alt ölçeği .89, somatizasyon alt ölçeği için .78, olumsuz benlik alt ölçeği için .87 ve düşmanlık alt ölçeği .73 olarak bulunmuştur.

Kişisel Bilgi Formu. Bu çalışmada katılımcıların demografik ve kişisel özelliklerini ortaya koyabilmek için “cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi, spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanımı süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma durumu” olmak üzere sekiz soru sorulmuştur. Bu sorularla ergenlerin söz konusu duruma ilişkin genel algıları ölçülmek istendiğinden sorular araştırmacı tarafından sadece kısa anket soruları şeklinde düzenlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri 2016-2017 eğitim öğretim yılı mart-mayıs ayları arasında Adıyaman'daki liselerden toplanmıştır. Öncelikle Adıyaman'daki liselerde uygulama yapabilmek için Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Okullara gidilerek idareci ve öğretmenlerin bilgisi ve izni doğrultusunda sınıflarda öğrencilere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmacı tarafından yürütülen ölçek uygulaması ortalama 15 dakika içinde tamamlanmıştır.

Veri Analizi

Çalışma kapsamında elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmıştır ve verilerin analizinde SPSS 18 kullanılmıştır. Öğrencilerden elde edilen toplam 518 veriden 20 veri seti eksik veya hatalı doldurulduğundan dolayı tüm veri setinden çıkarılmıştır. Çalışmada değişkenler arasındaki yordama ilişkisi için çoklu regresyon analizi ve değişkenlerin çeşitli ölçütlere göre fark gösterip göstermediğini ortaya koymak için de bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Bu aşamada hem çoklu regresyon analizi için hem de bağımsız gruplar t testi analizi için istatistiksel varsayımların karşılanıp karşılanmadığı test edilmiştir. Araştırma verilerinin normal dağılıma uygunluğu basıklık ve çarpıklık katsayısına göre incelenmiştir ve analize alınan tüm değişkenlerde bu değerlerin -1.831 ile 2.519 arasında olduğu gözlenmiştir. İncelenen çarpıklık ve basıklık katsayılarının -3 ile +3 arasında olması (Tabachnick & Fidell, 2007) veri dağılımlarının normal olduğunu göstermektedir. Değişkenler arasında otokorelasyon olup olmadığını incelemek için Durbin-Watson istatistiği incelenmiş (DW) (en yüksek değer $1.790 < 4$) değişkenler arasında otokorelasyon olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda tolerans ve varyans şişkinlik değerlerine (VŞD) (en yüksek = $1.036 < 5$) bakılarak regresyon analizinin varsayımları kontrol edilmiştir. Ergenlerde psikolojik belirtilerin düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal destek düzeylerine ve cinsiyete göre karşılaştırıldığı bu çalışmada ilişkisiz örneklem için t testi analizi yapılmadan önce Levene testi uygulanmış ve varyansların homojenliği test edilmiştir. Levene testinden elde edilen anlamlılık değeri $p=.05$ 'ten büyük olduğu durumlarda Equal variance assumed; $.05$ ve daha küçük olduğu durumlarda da Equal variance not assumed (Pallant, 2016) değerleri kullanılmıştır. Ayrıca bu çalışmada ergenlerin ASDÖ_R'den aldıkları puanlar kullanılarak (alt-üst %27'lik gruplar) düşük algılanan sosyal desteğe sahip olanlar ile yüksek algılanan sosyal desteğe sahip olanlar şeklinde iki gruba ayrılmıştır. Bu çalışma kapsamında hata payı $.05$ olarak alınmıştır.

Bulgular

Bu çalışmanın bulguları aşağıdaki gibi üç başlık altında sunulmaktadır:

a. Ergenlerde Psikolojik Belirtilerin “Spor Etkinliklerine Katılma Süresi, İnternet Kullanım Süresi, Sağlıklı Beslenme ve Geleceğe İlişkin Umutlu Olma” Değişkenleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Bulgular

Tablo 1

Psikolojik Belirtiler ve Yordayıcı Değişkenlere İlişkin Pearson Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Spor Etkinlikleri	1								
2. İnternet Kullanımı	,11*	1							
3. Sağlıklı Beslenme	-,12**	-,00	1						
4. Gelecek Umudu	-,11*	,04	,15**	1					
5. AAB	-,14**	,09*	,23**	,22**	1				
6. DAB	-,13**	,06	,27**	,27**	,75**	1			
7. OBAB	-,16**	,13**	,23**	,26**	,73**	,76**	1		
8. SAB	-,14**	,11*	,26**	,20**	,64**	,65**	,57**	1	
9. DÜAB	-,08	,06	,19**	,21**	,69**	,67**	,59**	,56**	1

*p= .005; **p= .001

AAB: Anksiyete alt boyutu; DAB: Depresyon alt boyutu; OBAB: Olumsuz benlik alt boyutu; SAB: Somatizasyon alt boyutu; DÜAB: Düşmanlık alt boyutu

Tablo 1’de izlendiği üzere, spor etkinlikleri ile internet kullanımı ($r = .11$; $p = .005$) pozitif yönde; sağlıklı beslenme ($r = -.12$; $p = .001$), gelecekte umutlu olma ($r = -.10$; $p = .005$), anksiyete ($r = -.14$; $p = .001$), depresyon ($r = -.13$; $p = .001$), olumsuz benlik ($r = -.16$; $p = .001$), somatizasyon ($r = -.14$; $p = .001$) ve düşmanlık ($r = -.08$) arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. İnternet kullanımı ile sağlıklı beslenme negatif yönde ($r = -.004$); gelecek umudu ($r = .04$), anksiyete ($r = .09$; $p = .005$), depresyon ($r = .06$), olumsuz benlik ($r = .13$; $p = .001$), somatizasyon ($r = .11$; $p = .005$) ve düşmanlık ($r = .06$) arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Sağlıklı beslenme ile gelecek umudu ($r = .15$; $p = .001$), anksiyete ($r = .24$; $p = .001$), depresyon ($r = .27$; $p = .001$), olumsuz benlik ($r = .23$; $p = .001$), somatizasyon ($r = .26$; $p = .001$) ve düşmanlık ($r = .19$; $p = .001$) arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Gelecekte umutlu olma ile anksiyete ($r = .22$; $p = .001$), depresyon ($r = .27$; $p = .001$), olumsuz benlik ($r = .26$; $p = .001$), somatizasyon ($r = .20$; $p = .001$),

.001) ve düşmanlık ($r = .21$; $p = .001$) arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Anksiyete ile depresyon ($r = .76$; $p = .005$), olumsuz benlik ($r = .73$; $p = .005$), somatizasyon ($r = .64$; $p = .005$) ve düşmanlık ($r = .69$; $p = .005$) arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Depresyon ile olumsuz benlik ($r = .76$; $p = .001$), somatizasyon ($r = .65$; $p = .001$) ve düşmanlık ($r = .67$; $p = .001$) arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Olumsuz benlik ile somatizasyon ($r = .57$; $p = .001$), düşmanlık ($r = .59$; $p = .001$) arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Son olarak somatizasyon ile düşmanlık ($r = .56$; $p = .001$) arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Bu korelasyon değerlerinin (-0,075 ile ,76) düşük-orta ve yüksek düzeylerde (0.30-0.00 düşük; 0.70-0.30 orta ve 0.70-1.00) olduğu görülmektedir (Büyüköztürk, 2007). Bu ilişkilerin $p < .05$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Buradan hareketle, değişkenler arasındaki ilişkinin kabul edilebilir bir ilişki düzeyine sahip olduğu söylenebilir.

a. Ergenlerde Psikolojik Belirtilerin Düşük ve Yüksek Düzeyde Algılanan Sosyal Desteğe Göre Anlamlı Fark Gösterip Göstermediğinin Tartışılması

Tablo 2

Ergenlerin Psikolojik Belirtilerinin Bağımsız Değişkenler Tarafından Yordanması

Psikolojik Belirtiler	Değişkenler	B	SH	β	t	p	R	R ²	Düzeltilmiş R ²
AAB	Sabit	3,93	2,06		1,91	,04	.33	.11	.101
	Spor_Etk_Kat_	-1,16	,47	-,11	-2,50	,01			
	İnternet Kullanımı	1,03	,47	,09	2,20	,03			
	Sağlıklı Beslenme	4,04	,91	,19	4,47	,00			
	Gelecek Umudu	5,85	1,42	,18	4,12	,00			
DAB	Sabit	2,19	2,14		1,03	,03	.37	.14	.128
	Spor_Etk_Kat_	-,98	,48	-,09	-2,03	,04			
	İnternet Kullanımı	,75	,48	,07	1,55	,12			
	Sağlıklı Beslenme	4,93	,94	,22	5,25	,00			
	Gelecek Umudu	7,71	1,47	,22	5,23	,00			
OBAB	Sabit	1,70	1,86		,91	,04	.36	.13	.125
	Spor_Etk_Kat_	-1,27	,42	-,13	-3,01	,00			
	İnternet Kullanımı	1,33	,42	,13	3,16	,00			
	Sağlıklı Beslenme	3,40	,82	,18	4,16	,00			
	Gelecek Umudu	6,42	1,29	,21	4,99	,00			
D SAB	Sabit	1,69	1,31		1,30	,00	.34	.12	.109
	Spor_Etk_Kat_	-,73	,30	-,11	-2,48	,01			
	İnternet Kullanımı	,80	,30	,12	2,70	,01			
	Sağlıklı Beslenme	3,04	,58	,23	5,28	,00			
	Gelecek Umudu	3,11	,90	,15	3,45	,00			
Ü	Sabit	4,63	1,14		4,06	,00			

Spor_Etk_Kat_	-,27	,26	-,05	-1,03	,30	.27	.08	.068
İnternet Kullanımı	,36	,26	,06	1,40	,16			
Sağlıklı Beslenme	1,83	,50	,16	3,64	,00			
Gelecek Umudu	3,16	,79	,18	4,01	,00			

Tablo 2’deki regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, anksiyete ile “spor etkinliklerine katılım, internet kullanımı, sağlıklı beslenme ve gelecekte umutlu olma” değişkenleri anlamlı ilişki içindedirler ($R=.33$, $R^2=.11$, $F=14.91$, $p<.05$). Bununla birlikte, yordayıcı değişkenler ergenlerdeki anksiyetede toplam varyansın yaklaşık %11’ini açıklamaktadır. Psikolojik belirtilerden depresyon ile “spor etkinliklerine katılım, sağlıklı beslenme ve gelecekte umutlu olma” değişkenleri anlamlı ilişki içindeyken; internet kullanımı depresyonu anlamlı olarak yordamamaktadır ($R= .37$, $R^2= .14$, $F=19.24$, $p< .05$). Aynı zamanda, yordayıcı değişkenler ergenlerdeki depresyondaki toplam varyansın yaklaşık %14’ünü açıklamaktadır. Olumsuz benlik ile “spor etkinliklerine katılım, internet kullanımı, sağlıklı beslenme ve gelecekte umutlu olma” değişkenleri anlamlı ilişki içindedirler ($R=.36$, $R^2 =.13$, $F=18.73$, $p< .05$). Aynı zamanda, yordayıcı değişkenler ergenlerdeki olumsuz benlikteki toplam varyansın yaklaşık %13’ünü açıklamaktadır. Somatizasyon ile “spor etkinliklerine katılım, internet kullanımı, sağlıklı beslenme ve gelecekte umutlu olma” değişkenleri anlamlı ilişki içindedirler ($R = .34$, $R^2 = .12$, $F=16.19$, $p < .05$). Aynı zamanda, yordayıcı değişkenler ergenlerdeki somatizasyondaki toplam varyansın yaklaşık %12’sini açıklamaktadır. Son olarak psikolojik belirtilerden düşmanlık ile sağlıklı beslenme ve gelecekte umutlu olma değişkenleri anlamlı ilişki içinde iken spor etkinliklerine katılım ve internet kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($R = .27$, $R^2 = .08$, $F=9.99$, $p< .05$). Aynı zamanda, yordayıcı değişkenler ergenlerdeki düşmanlıktaki toplam varyansın yaklaşık %1’ünü açıklamaktadır.

c. Ergenlerde Psikolojik Belirtilerin Algılanan Sosyal Desteğe Göre Anlamlı Fark Gösterip Göstermediğinin Tartışılması

Tablo 3
Algılanan Sosyal Desteğe Göre Psikolojik Belirtilere İlişkin Bulgular

Değişken	Cinsiyet	n	\bar{X}	Sd	df	t
AAB	Düşük	134	19,53	10,72	267	5,40
	Yüksek	134	12,70	10,01		
DAB	Düşük	134	21,54	11,44	267	5,47

OBAB	Yüksek	134	14,36	10,07	267	4,925
	Düşük	134	15,97	9,46		
SAB	Yüksek	134	10,37	9,16	267	6,314
	Düşük	134	11,44	6,71		
DÜAB	Yüksek	134	6,76	5,38	267	5,446
	Düşük	134	12,60	5,42		
	Yüksek	134	8,99	5,45		

p=.00

Tablo

3'te de görüldüğü üzere ergenlerin psikolojik belirtilerinden anksiyete düşük ve yüksek düzeyde ASDÖ'ye göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(267)} = 5,40, p=.00$]. Algılanan sosyal destek düzeyleri düşük olan ergenlerin anksiyete puanları ($\bar{x} = 19,53$) algılanan sosyal destek düzeyleri yüksek olan ergenlere göre ($\bar{x} = 12,70$) daha yüksektir. Ergenlerdeki depresyon düzeyi algılanan sosyal desteğe göre farklılaşmaktadır [$t_{(267)} = 5,47, p=.00$]. Algılanan sosyal destek düzeyleri düşük olan ergenlerin depresyon puanları ($\bar{x} = 21,54$) algılanan sosyal destek düzeyleri yüksek olan ergenlere göre ($\bar{x} = 14,36$) daha yüksektir. Ergenlerdeki olumsuz benlik düzeyi algılanan sosyal destek düzeyleri düşük ve yüksek olmaya göre farklılaşmaktadır [$t_{(267)} = 4,93, p=.00$]. Algılanan sosyal destek düzeyleri düşük olan ergenlerin olumsuz benlik puanları ($\bar{x} = 15,9661$) algılanan sosyal destek düzeyleri yüksek olan ergenlere göre ($\bar{x} = 10,37$) daha yüksektir. Ergenlerdeki somatizasyon düzeyi algılanan sosyal desteğe göre farklılaşmaktadır [$t_{(267)} = 6,31, p=.00$]. Algılanan sosyal destek düzeyleri düşük olan ergenlerin somatizasyon düzeyleri ($\bar{x} = 11,44$) algılanan sosyal destek düzeyleri yüksek olan ergenlere göre ($\bar{x} = 6,76$) daha yüksektir. Son olarak, ergenlerdeki düşmanlık düşük ve yüksek düzeyde ASDÖ'ye göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(267)} = 5,45, p=.00$]. Düşük ASDÖ'ye sahip ergenlerin somatizasyon puanları ($\bar{x} = 12,60$) yüksek düzeyde ASDÖ'ye sahip olan ergenlere göre ($\bar{x} = 8,99$) daha yüksektir. Sonuç olarak, ergenlerin psikolojik belirtilerinden anksiyete, depresyon, somatizasyon, olumsuz benlik ve düşmanlık boyutlarında düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal desteğe göre anlamlı bir fark gözlenmektedir. Ergenlerde psikolojik belirtilerin cinsiyete göre fark gösterip göstermediğine ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Cinsiyete Göre Psikolojik Belirtilere İlişkin Bulgular

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	Sd	df	t	p
AAB	Kız	315	16,36	10,15	496	2,27	.03
	Erkek	183	14,21	10,22			
DAB	Kız	315	18,16	10,73	496	2,84	.01
	Erkek	183	15,34	10,63			

OBAB	Kız	315	13,4	9,13	496	,82	.41
	Erkek	183	12,74	9,80			
SAB	Kız	315	9,68	6,75	496	2,15	.03
	Erkek	183	8,38	6,07			
DÜAB	Kız	315	10,95	5,29	496	1,41	.15
	Erkek	183	10,20	5,99			

Tablo 4'te de görüldüğü üzere ergenlerin psikolojik belirtilerinden anksiyete cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(496) = 2.27, p < .05$]. Kız ergenlerin anksiyete puanları ($\bar{x} = 16.36$) erkek ergenlere göre ($\bar{x} = 14.21$) daha yüksektir. Depresyon cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(496) = 2.84, p < .05$]. Kız ergenlerin depresyon puanları ($\bar{x} = 18,16$) erkek ergenlere göre ($\bar{x} = 15,35$) daha yüksektir. Somatizasyon cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t(496) = 2,147, p < .05$]. Kız ergenlerin somatizasyon puanları ($\bar{x} = 9,68$) erkek ergenlere göre ($\bar{x} = 8,3769$) daha yüksektir. Buna rağmen ergenlerin olumsuz benlik puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t(496) = ,82, p > .05$]. Kız ergenlerin olumsuz benlik puanları ($\bar{x} = 13,45$) erkek ergenlere göre ($\bar{x} = 12,74$) daha yüksektir. Aynı zamanda, psikolojik belirtilerden düşmanlık puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t(496) = 1,41, p > .05$]. Kız ergenlerin düşmanlık puanları ($\bar{x} = 10,95$) erkek ergenlere göre ($\bar{x} = 10,19$) daha yüksektir. Sonuç olarak, psikolojik belirtilerden anksiyete, depresyon ve somatizasyon boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gözlenirken; olumsuz benlik ve düşmanlık boyutlarında anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada ergenlerdeki psikolojik belirtilerin çeşitli değişkenler tarafından yordanıp yordanmadığı, bu psikolojik belirtilerin düşük ve yüksek düzeydeki sosyal destek ve cinsiyete göre değişip değişmediği incelenmiştir. Araştırmanın birinci amacı doğrultusunda, ergenlerde anksiyete, olumsuz benlik ve somatizasyon boyutları “spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma” yordayıcıları tarafından anlamlı olarak yordanırken; depresyon boyutu bu değişkenlerden sadece internet kullanım süresi ile düşmanlık boyutu ise sadece spor etkinliklerine katılım ve internet kullanım süresi tarafından anlamlı olarak yordanmamaktadır. Araştırmanın ikinci bulgusuna göre, ergenlerin psikolojik belirtilerinden anksiyete, depresyon, somatizasyon, olumsuz benlik ve düşmanlık boyutlarında düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal desteğe göre yüksek algılanan sosyal destek alanların

lehine anlamlı bir fark gözlenmektedir. Son olarak, araştırmının üçüncü amacına göre, psikolojik belirtilerden anksiyete, depresyon ve somatizasyon boyutlarında erkeklerin lehine cinsiyete göre anlamlı bir fark gözlenirken; olumsuz benlik ve düşmanlık boyutlarında anlamlı bir fark gözlenmemektedir.

Ergenlerde psikolojik belirtiler ve “spor etkinliklerine katılma, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma” durumları. Ergenlerdeki psikolojik belirtilerden anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon değişkenlerinin çalışma kapsamında ele alınan tüm değişkenler tarafından yordanması ilgili alanyazın ile tutarlı bir sonuca ulaşıldığını ortaya koymaktadır (Chou & Hsiao, 2000; Hastürk & Şenışık, 2011; Gün, 2006; Kırımoğlu, Çokluk & Yıldırım, 2013; Taş, 2018; Topaktaş, 2015). Bununla birlikte depresyon boyutu ergenlerin internet kullanım süresi tarafından anlamlı olarak yordanmamıştır. Bir başka ifade ile ergenlerdeki depresyon durumu internet kullanım süresi ile açıklanamamaktadır. Bu bulgu ilgili alan yazın ile tutarlı değildir (Başdaş, 2018). Depresif belirtiler gösteren bir ergenin iç dünyasına yönelmesi, sosyal ilişkilerinin zayıflaması ve internet kullanımının artması daha olası bir sonuçtur. Bu çalışmada bu bulgunun farklı olması depresif belirtiler sergileyen ergenin internet aracını kullanmayı tercih etmediği, internet seçeneğinin olmadığı veya daha az olduğu gibi gerekçelerle açıklanabilir. Ayrıca, düşmanlık boyutu da spor etkinliklerine katılım ve internet kullanımı ile açıklanamamaktadır. Bu durum da ilgili alan yazın ile tutarlı görünmemektedir. Ergenlerdeki psikolojik belirtilerden düşmanlık boyutunun spor etkinliklerine katılma ile açıklanmaması rekabet duygusunun sporun iyileştirici ve geliştirici gücü ile desteklenmediğini ifade edebilir. Şöyle ki kişilerarası çatışma durumlarındaki düşmanlık duygusu spor ile olumlu bir yöne kanalize eder ve birey olumsuz duygularını beden sağlığı ve başarı sonucu ile pekiştirebilir. Bunun gerçekleşmemiş olması spor etkinliklerine katılımın beklenen düzeyde olmadığı veya sınırlı olduğunu; ergenlerde spor yapmanın uygun bir seçenek olarak tercih edilmediği, ergenlerin spor yapma alanlarının yeterli veya elverişli olmadığı gibi gerekçelerle açıklanabilir.

Ergenlerde psikolojik belirtiler ve düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal destek. Ergenlerde psikolojik belirtilerin düşük ve yüksek düzeyde algılanan sosyal desteğe göre anlamlı fark gösterip göstermediğinin de incelendiği bu araştırmada algılanan destek düzeyi yüksek olan ergenlerin psikolojik belirtilerde (anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve düşmanlık) daha düşük düzeylerde oldukları gözlenmiştir. Bu sonuç ilgili alanyazın ile tutarlı

olup beklenen bir sonuçtur ve ergenlerin algıladıkları sosyal desteğin onları olumsuz psikolojik belirtilerden koruduğu ile açıklanabilir (Barrera, Fleming & Khan, 2004; Davidson, 2008; Doğan, 2008; Eldeliklioğlu, 2006; Friborg, Hjemdal, Rosenvinge & Martinussen, 2003; Holt & Espelage, 2005; Lee, Koeske & Sales, 2004; Mason, 2004; Rueger, 2010; Topaktaş, 2015; Yıldırım, 2004; Zahanga & Goodson, 2011). Bir başka ifade ile sosyal destek koruyucu faktör olarak ergenin psikolojik belirtiler yaşamasını engellemekte veya azaltmaktadır. Ergenlik dönemi her ne kadar aileden bağımsız olmak istenen bir süreç olsa da ergen destek kaynaklarına ve bağımsız olma ile destek alma konusunda dengede olan bir sisteme ihtiyaç duymaktadır. Aynı zamanda, diğer destek kaynakları olan arkadaş ve öğretmen ilişkisinde de bu dengeye ihtiyaç duymaktadır.

Ergenlerde psikolojik belirtiler ve cinsiyet. Bununla birlikte bu çalışmada ergenlerde cinsiyete göre, anksiyete, depresyon ve somatizasyon boyutlarında erkekler lehine anlamlı fark varken; olumsuz benlik ve düşmanlık boyutlarında anlamlı fark gözlenmemiştir. İlgili alan yazın özellikle çalışmanın bu kısmının ilk bulgusu ile ilgili tutarlılık göstermektedir (Aarq ve diğ., 2001; Carter ve diğ., 2000; Clark ve diğ., 2007; Coelho, Martins & Barros, 2002; Essau, Conradt & Petermann, 2000; Güven, 2008; Hankin, Mermelstein & Roesch, 2007; Kirkcaldy, Siefen & Furnham, 2003; Kornstein de diğ., 2000; Letcher, 2005; Palapattu, Kingery & Ginsburg, 2006; Puskar, Sereika & Haller, 2003; Riuttala, 2006; Saföz-Güven & Güçray, 2009; Silverstein, 2002; Takakura & Sakihara, 2000). Gerek cinsiyete özgü özellikler (hormon seviyeleri, kadın özgü adet fizyolojik özellikler gibi) gerekse de toplumsal cinsiyet rolleri gibi toplumun kadın üzerindeki etkisinden dolayı psikolojik belirtilerin kadınlarda daha yüksek düzeylerde görülmesi daha çok gözlemlenen bir durumdur. Örneğin, depresif belirtiler kadınlarda erkeklere göre ergenlik döneminden itibaren daha fazla gözlemlenir çünkü toplumda kadınlardan nasıl davranmaları gerektiği konusundaki belirtiler erkeklere kıyasla daha belirgin ve sınırlayıcıdır. Kız erkek ilişkilerinde kızların daha korunaklı olması gerektiği bu yüzden daha fazla aile kuralları ile karşılaşmaları olasıdır. Erkekler görece daha özgür, daha az sınırlayıcı ve keşfedici bir ortamda yetişebilmektedirler. Bu farklılık dahi depresif belirtilerin farklı düzeylerde yaşanmasına neden olabilmektedir. Buna rağmen hem kız hem de erkek ergenlerde olumsuz benlik ve somatizasyon açısından cinsiyete özgü anlamlı bir fark yoktur.

Öneriler

Bu araştırma bazı yönlerden sınırlılıklara sahiptir. Öncelikle psikolojik belirtiler kapsamı bu çalışmada sadece beş boyutlu ile sınırlı tutulmuştur oysaki psikolojik belirtiler daha geniş olarak da ele alınabilir. Ayrıca psikolojik belirtiler ile ilgili bir değerlendirme yapabilmek için bireyin diğer özelliklerinin de aile yapısı, kişisel özellikleri, sosyal ilişkileri, akademik başarısı vb. incelenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte ergenlerin “spor etkinliklerine katılma süresi, internet kullanım süresi, sağlıklı beslenme ve geleceğe ilişkin umutlu olma” gibi özellikleri anket sorularıyla ortaya konulmuştur. İstatistiksel olarak anket soruları ölçeklere göre daha az güçlü niteliklere sahiptir. Bu sebeple, ilerideki araştırmalarda hem istatistiksel olarak güçlü sonuçlar ortaya koyabilecek ölçme araçların kullanılması ama bunu yaparken de ergenlerin ölçek maddelerini yanıtlama konusundaki motivasyonlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Araştırmanın bu sınırlılıklarından hareketle, gelecekteki araştırmacıların psikolojik belirtileri daha geniş boyutları ile ele almaları önerilebilir. Örneğin, ergenin aile yaşamı okul yaşamı sosyal yaşamı ve psikolojik belirtileri ele alınabilir. Alanda çalışan psikolojik danışmanların ergenlerdeki psikolojik belirtilerde etkili olan risk faktörlerini veya koruyucu faktörleri dikkate alarak önleyici ve destekleyici çalışmalara ağırlık vermeleri beklenmektedir. Ergen ruh sağlığı Türkiye gibi genç nüfusa sahip bir ülke için önemle üzerinde durulması gereken bir alandır. Bu sebeple, risk faktörlerinin azaltılmasına yönelik politikaların güncellenmesi ve ön plana çıkarılması gerekli görülmektedir.

Kaynakça

- Aarq, L. E., Haugland, S., Hetland, J., Torsheim, T., Samdal, O. & Wold, B. (2001). Psychological and somatic complaints among adolescents. *Tidsskr Nor Laegeforen*, 121(25), 2923- 2927.
- Akdemir, D., & Çetin, F. Ç. (2008). Çocuk ve ergen psikiyatrisi bölümüne başvuran ergenlerin klinik özellikleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(1), 5-13.
- Akın, D., & Ceyhan, E. (2005). Resmi ve özel genel lise öğrencilerinin ailelerinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri açısından kendini kabul düzeylerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 69-87.
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bargh, J. A., & McKenna, Y. A. K. (2004). The internet and social life. *Annual Review of Psychology*, 55, 573–590. Retrieved from <http://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev.psych.55.090902.141922>
- Barrera, M., Fleming, C. F., & Khan, F. S. (2004). The role of emotional social support in the psychological adjustment of siblings of children with cancer. *Child: care, health and development*, 30(2), 103-111.doi: 10.1111/j.1365-2214.2003.00396.x

- Başdaş, E. (2018). *Ergenlerde problemlili internet kullanım davranışları ile yakın sosyal çevre sorunları ve içe / dışı yönelim sorunları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Boman, P. (2003). Gender differences in school anger. *International Education Journal*, 4(2), 71-77.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742. doi: 0012-1649/86/S00.75
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (16. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Chou, C., & Hsiao, M. C. (2000). Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: the Taiwan college students' case. *Computers & Education*, 35(1), 65-80. doi: 10.1016/S0360-1315(00)00019-1.
- Clark, C., Haines, M. M., Head, J., Klineberg, E., Arephin, M., Viner, R., Taylor, S. J., C. Booy, R., Bhui, K. & Stansfeld, S. A. (2007). Psychological symptoms and physical health and health behaviours in adolescents: A prospective 2- year study in East London. *Addiction*, 102(1), 126- 135. doi: 10.1111/j.1360-0443.2006.01621.x
- Coelho, R., Martins, A. & Barros, H. (2002). Clinical profiles relating gender and depressive symptoms among adolescents ascertained by the Beck Depression Inventory II. *European Psychiatry*, 17(4), 222- 226. doi: 10.1016/S0924-9338(02)00663-6.
- Çekici, F. (2003). *İlköğretim 5., 6. ve 7. sınıflarda görülen duygusal ve davranışsal sorunların bazı değişkenler açısından incelenmesi (Adana ili merkez örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Çetinkaya, H. (2004). *Beden imgesi, beden organlarından memnuniyet, benlik saygısı, yaşam doyumu ve sosyal karşılaştırma düzeyinin demografik değişkenlere göre farklılaşması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Davidson, L. M. (2008). United States and Finnish adolescents perception of social support, *School Psychology International*, 2(3), 363–375.
- Demirtaş, A.S. (2007) *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile stresle başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Derogatis, L. R. (1992). *The Brief Symptom Inventory (BSI), Administration, scoring and procedures manual*. II. Clinical Psychometric Research Inc.
- Doğan, T. (2008). Psikolojik belirtilerin yordayıcısı olarak sosyal destek ve iyilik hali. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), 30-44.
- Dörnyei, Z. (2007). *Research methods in applied linguistics*. New York: Oxford University Press.
- Düzgün, Ş. (2003). Öğrencilerin psikolojik belirtileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişkiler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 150-162.
- Eldeklioğlu, J. (2008) Gender, romantic relationships, internet use, perceived social support and social skills as the predictors of loneliness. *Eurasian Journal of Educational Research*, 33, 127-40.
- Essau, C. A., Conradt, J. & Petermann F. (2000). Frequency, comorbidity, and psychosocial impairment of anxiety disorders in German adolescents. *Journal of Anxiety Disorders*, 14(3), 263- 279. doi: 10.1016/S0887-6185(99)00039-0
- Ferlibaş, S. (2019). *Ergenlerde görülen internet bağımlılığının ruminasyon düzeyi, problem çözme becerileri ve bazı psikolojik problemler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

- Friborg, O., Hjemdal, O., Rosenvinge, J. H., & Martinussen, M. (2003). A new rating scale for adult resilience: what are the central protective resources behind healthy adjustment? *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 12(2), 65-76. doi: 10.1002/mpr.143
- Gün, E. (2006). Spor yapanlarda ve spor yapmayan ergenlerde benlik saygısı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Güven, İ. & Güçray, S. S. (2009). Ergenlerin psikolojik belirtileri ve genel sağlık örüntüleri. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 30, 119-136.
- Güven, İ. (2008). *Fen ve genel lise öğrencilerinin cinsiyet ve sosyometrik statülerine göre öznel iyi oluş düzeyleri, genel sağlık örüntüleri ve psikolojik belirti türleri*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Hankin, B. L., Mermelstein, L. & Roesch, L. (2007). Sex differences in adolescent depression: Stress exposure and reactivity models. *Child Developmental*, 78(1), 279- 295. doi: 0009-3920/2007/7801-0016
- Hastürk, M. O., & Şenışık, S. (2011). Düzenli egzersiz yapan ve yapmayan ergenlerin depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Sports Medicine*, 46(2), 39-46.
- Holt, M. K, & Espelage, D. L. (2005). Social support as a moderator between dating violence victimisation and depression/anxiety among african-american and caucasian adolescents. *School Psychology Review*, 34(3), 309–328. doi: 10.1007/s10964-006-9153-3.
- Kırımoğlu, H., Çokluk, G., & Yıldırım, Y. (2013). Evaluation of self-esteem of the children and adolescents in terms of participation in sports. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 248-259.
- Kim, Y. H. (2003). Correlation of Mental Health Problems with Psychological Constructs in Adolescence: Final Results From a 2-Year Study. *International Journal of Nursing Studies*, 40(2), 115-124. doi: 10.1016/s0020-7489(02)00037-8
- Kirkcaldy, B., Siefen, G. & Furnham, A. (2003). Gender, anxiety- depressivity and self- image among adolescents. *European Psychiatry*, 18(2), 50- 58. doi: 10.1016/S0924-9338(03)00010-5
- Lee, J.S., Koeske, G.F. & Sales, E. (2004). Social support buffering of acculturative stress: A study of mental health symptoms among Korean international students. *International Journal of Intercultural Relations*, 28, 399–414. doi: 10.1016/j.ijintrel.2004.08.005
- Letcher, P. (2005). Anxiety afflicts adolescent girls more than boys. *The University of Melbourne, UniNews*, 14(21),14- 28. Doi:
- Mason, W. A. (2004). General and specific predictors of behavioral and emotional problems among adolescents. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*,12(1), 49–61. doi: 10634266040120010601
- Palapattu, A. G., Kingery, J. N. & Ginsburg, G. S. (2006). Gender role orientation and anxiety symptoms among african american adolescents. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 34(3), 441- 449. doi: 10.1007/s10802-006-9023-1
- Puskar, K. R., Sereika, S. M. & Haller, L. L (2003). Anxiety, somatic complaints and depressive symptoms in rural adolescents. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 16(3), 102- 111. doi: 10.1111/j.1744-6171.2003.00102.x
- Riuttala, E. M. L. (2006). *Nuorten henkilökohtaisten tavoitteiden profilit ja subjektiivinen hyvinvointi*. Helsingin Yliopisto Psykologian Pro Gradu (Thesis).
- Rueger, S. (2010). Relationship between multiple sources of perceived social support and psychological and academic adjustment in early adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 47–61.

- Sağlık Bakanlığı, (2006). *Türkiye Hastalık Yükü Çalışması 2004*. Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, Ankara.
- Sağlık Bakanlığı, (2011). *Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı (2011-2023)*. Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Subrahmanyam, K., & Lin, G. (2007). Adolescents on the net: Internet use and well-being. *Adolescence*, 42(168), 659–677.
- Şahin, N. H., & Durak, A. (1994). Kısa Semptom Envanteri: Türk gençleri için uyarlaması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Şahin, N. H., Batgün, A. D., & Uğurtaş, S. (2002). Kısa Semptom Envanteri: Ergenler için kullanımı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(2), 21-32.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5. bs.). Boston: Pearson/Allyn & Bacon.
- Takakura, M., & Sakihara, S. (2000). Gender differences in the association between psychosocial factors and depressive symptoms in japanese junior high school students. *Journal of Epidemiology*, 10(6), 383- 391.
- Taş, İ. (2018). Ergenlerde internet bağımlılığı ve psikolojik belirtilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 31-41.
- Taş, İ. (2019). *Psikolojik belirtileri azaltmaya yönelik psiko eğitim programının ergenlerde internet bağımlılığına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Topaktaş, B. (2015). *Adölesanlarda algılanan sosyal desteğin gelecek beklentisi ve ruhsal belirti düzeyleri ile ilişkisi*. Uzmanlık Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Undheim, A. M. & Sund, A. M. (2005). School factors and the emergence of depressive symptoms among young norwegian adolescents. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 14(8), 446- 453. doi: 10.1007/s00787-005-0496-1.
- Yenigün, F. (2019). *Ergenlik döneminde algılanan anne ve baba tutumlarının bireyin ruhsal durumları ve akran ilişkileri üzerindeki etkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, İ. (2004). Depresyonun Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Gündelik Sıkıntılar ve Sosyal Destek, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, 245-246.
- Zahanga, J. & Goodson, P. (2011). Predictors of international students' psychosocial adjustment to life in the United States: A systematic review. *International Journal of Intercultural Relations*, 35, 139–162. doi: 10.1016/j.ijintrel.2010.11.011

Extended Abstract

Adolescence is a period in which an individual creates new ideas and goals with rapid physical, cognitive developments and experiences various emotions at different intensities. Although the psychological symptoms experienced during adolescence vary in terms of the socio-cultural environment and personal characteristics of adolescents, in general, different emotions can be experienced both varying and varying significantly. In these conditions, it is important to support

adolescents with protective factors against risky situations. Protective factors are personal, familial and social, etc. In this study, protective factors were associated with sports, nutrition, healthy internet usage and hopefulness for the future. These factors may be protective or a risky situation in the life of the adolescent.

Purpose

The first aim of this study was to investigate whether duration of participation in sports activities, duration of internet use, healthy nutrition and hopefulness for the future predictors of psychological symptoms (anxiety, depression, negative self, somatization, hostility) of adolescents. The second aim is to determine whether there is a difference in the psychological symptoms of adolescents according to the perceived social support at low and high levels, and the third aim is to determine whether the psychological symptoms differ according to gender.

Results

In this study which investigated psychological symptoms in adolescents by various variables, relational method was used in descriptive model. A total of 498 adolescents were participated in the study group. The data of the study were collected through Brief Symptom Inventory which is frequently used to determine the psychological symptoms of adolescents, the Perceived Social Support Scale to determine the perceived social support levels of individuals and the Personal Information Form to determine some personal and demographic characteristics of adolescents. SPSS 18 was used in the analysis of the data after the data were transferred to computer. The data of the study were collected from high schools in Adiyaman province between March-May 2016-2017 academic year. First of all, necessary permissions were obtained from Adiyaman Provincial Directorate of National Education in order to make application in high schools in Adiyaman. The students were informed about the purpose of the research in classrooms in line with the knowledge and permission of the administrators and teachers. In the study, multiple regression analysis was used for the relationship between the variables and t-test for independent groups to determine whether the variables differ according to various criteria.

Discussion

For the first purpose of the study, the anxiety, negative self and somatization dimensions of adolescents were significantly predicted by the predictors of duration to participate in sports activities, internet usage time, healthy nutrition and hopefulness for the future. Depression dimension of these variables is not only predicted by internet usage period and hostility dimension is significantly predicted only by participation in sports activities and internet usage period. According to the second aim of the study, there is a significant difference between the psychological symptoms of adolescents in terms of anxiety, depression, somatization, negative self and hostility in favor of those who receive high perceived social support compared to low and highly perceived social support. Finally, according to the third aim of the study, a significant difference was observed in terms of anxiety, depression and somatization dimensions in favor of boys from psychological symptoms; There is no significant difference in negative self and hostility dimensions. The predictions of anxiety, negative self, and somatization variables among adolescents by all variables covered in the study reveals that a consistent result was reached with the relevant literature. Adolescents with high perceived support were found to have lower levels in psychological symptoms. This result is consistent with the relevant literature. In adolescents, there was a significant difference in terms of anxiety, depression and somatization in favor of boys according to gender; There was no significant difference in negative self and hostility dimensions.

Conclusion

This research has limitations in some respects. Firstly, the scope of psychological symptoms was limited to five dimensions in this study, whereas psychological symptoms could be discussed in a broader sense. When the developmental characteristics of the adolescent groups were taken into consideration, the scale set consisted of short item scales, but this limitation continues as well. In addition, in order to make an assessment of psychological symptoms, the other characteristics of the individual include family structure, personal characteristics, social relations, academic achievement, and so on. should be examined. Based on the limitations of the research, it may be suggested that future researchers should deal with psychological symptoms in a wider scale. It is expected that the employees in the field will focus on preventive and supportive studies by taking into account the risk factors or protective factors that affect the psychological symptoms in adolescents. Adolescent mental health is an area we need to focus on the importance for a country

like Turkey has a young population. Therefore, it is necessary to update and bring to the fore the policies aimed at reducing the risk factors.